

خطر نفی اعجاز علمی قرآن با منحصر کردن آن به علوم طبیعی

نباید اعجاز علمی قرآن را در علوم طبیعی که قرآن نقشی حداقلی در آن دارد، بجویم؛ چرا که می‌تواند به نفی اعجاز علمی آن بینجامد؛ ما باید این رویکرد را کلاً تغییر بدهیم و اعجاز علمی را از نو و با پررنگ دیدن آن در عرصه علوم انسانی صورت‌بندی کنیم.

نباید اعجاز علمی قرآن را در علوم طبیعی که قرآن نقشی حداقلی در آن دارد، بجویم؛ چرا که می‌تواند به نفی اعجاز علمی آن بینجامد؛ ما باید این رویکرد را کلاً تغییر بدهیم و اعجاز علمی را از نو و با پررنگ دیدن آن در عرصه علوم انسانی صورت‌بندی کنیم.

حجت‌الاسلام و المسلمین صالح قنادی، عضو هیئت مدیره انجمن قرآن‌پژوهی حوزه، در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، درباره سرشاخه‌ها و محورهای اصلی در بحث اعجاز علمی قرآن، گفت: اگر برداشت ما از اعجاز علمی قرآن عدم توانمندی مردم در یک مقطع زمانی، نسبت به اظهار گزاره‌های قرآن باشد، باید گفت که در این زمینه دو دسته مطالب اعجازی علمی در قرآن داریم؛ یک دسته گزاره‌هایی که در قرآن مطرح شده، اما مردم صدر اسلام و زمان نزول هنوز از درک آن عاجز بوده‌اند و موقعیت و افق علمی‌شان به آن‌ها اجازه اطلاع از آن مطالب را نمی‌داده است، اما امروز ما از آن‌ها آگاهیم. بخش پیشین این گفت‌وگو را اینجا بخوانید!

قنادی افزود: از جمله این‌ها آیاتی است که برای مثال تعبیر &#171مشارق و مغارب&#171 را به کار برده و اشاره به کروی بودن زمین دارد. در آن زمان علم بشری هنوز در این زمینه‌ها و سطوح به نتیجه نرسیده بود. اما دسته‌ای دیگر از گزاره‌ها نیز وجود دارد که قطعاً هنوز نکات علمی و ظرافت‌هایی در خود دارد که هنوز برای ما مشخص نشده است. بنابراین اعجاز علمی قرآن هر دو برهه گذشته و حال را در بر می‌گیرد و محدود به زمان نزول آن نیست تا معتقد باشیم که دوران آن سپری شده و هر آن چه از اعجاز علمی بوده الان برای ما روشن شده است.

وی همچنین با اشاره به عرصه طبیعی و انسانی علم، بیان کرد: ما در اعجاز علمی، گستره علم را به علم به طور کلی که هم علوم طبیعی و هم علوم انسانی را در بر می‌گیرد، توسعه می‌دهیم و نکته مهمی را هم که در این جا داریم، این است که قرآن را به عنوان منبع شناخت و استخراج علوم و به ویژه علوم انسانی اصل می‌دانیم. اما در علوم طبیعی قرآن را بیشتر به عنوان محک دآوری می‌شناسیم و به قول آقای معرفت، آن را دارای رشحات (اشارات) علمی می‌دانیم و قرآن را در عرصه علوم طبیعی در چنین جایگاهی در نظر می‌گیریم.

عضو هیئت مدیره انجمن قرآن‌پژوهی حوزه افزود: بر این اساس رسالت اصلی قرآن در ارائه علوم انسانی و هدایت و راهنمایی انسان هم به صورت فردی و هم به صورت اجتماعی است. ولی در خصوص مسائل تجربی و روزمره و مسائل فنی، صنعتی و این‌گونه مسائل، نگاه ما این است که این بیشتر به عهده خود انسان و تجربیات انسان گذاشته شده است.

قنادی با بیان این‌که با این نگاه، مشکل تضاد بین جایگاه تجربیات بشری و جایگاه متون وحیانی حل می‌شود، اظهار کرد: در این نگاه ما تجربیات بشری را به عهده انسان در علوم طبیعی می‌گذاریم که با این حساب همه فعالیت‌های روزمره مهندسی، تمام رشته‌های علمی و مواردی از این دست توجیه‌پذیر می‌شود و ارزش آن‌ها شناخته می‌شود. اما در مسائل علوم انسانی و هدایت و هدف زندگی و عبادت و این‌گونه مسائل این را به عهده متون وحیانی می‌گذارند و بشر این جا نقش حداقلی را دارد.

وی افزود: ما نقش حداکثری را در علوم طبیعی به انسان می‌دهیم و نقش حداقلی را به متون وحیانی، اما در علوم انسانی نقش حداکثری را به متون وحیانی می‌دهیم و نقش حداقلی را تجربیات بشری.

این محقق و پژوهشگر با اشاره به محدود شدن اعجاز علمی قرآن به علوم طبیعی در رویکرد رایج، گفت: متأسفانه هنوز نگاهی که در آن به اعجاز قرآن در علوم انسانی توجه می‌شود، کمتر مطرح شده است و معمولاً وقتی که اعجاز علمی مطرح می‌شود، بیشتر در علوم طبیعی است؛ اما اگر ما بحث اعجاز علمی را توسعه دهیم، اعجاز علمی قرآن را در مقابل نظریات موجود در شاخه‌های مختلف علوم انسانی، از مدیریت تا روانشناسی و ...، خواهیم دید.

وی رویکرد متداولی که اعجاز علمی قرآن را در عرصه علوم طبیعی می‌جسته است، رویکردی اشتباه خواند و اظهار کرد: ما اصلاً نباید وارد این فضا شویم که اعجاز قرآن را در علوم طبیعی که قرآن نقشی حداقلی در آن دارد، بجوئیم. بسیاری اعجاز علمی را در علوم

طبیعی گرفته‌اند و در تلاش خود برای تبیین اعجاز علمی در این علوم دست به تطبیق‌هایی زده‌اند، در حالی که بعضی از تجربیات در تطبیق با قرآن سازگار نمی‌شوند و در واقع در نتیجه اعجاز قرآن را زیر سؤال می‌برند.

عضو هیئت مدیره انجمن قرآن‌پژوهی حوزه افزود: ما می‌خواهیم بگوئیم که قرآن اصلاً برای آن مقام نیست و آن مقام را به انسان سپرده است و آنان که اعجاز علمی قرآن را محدود به گزاره‌های تجربی می‌کنند، اشتباه می‌کنند و برخی آن وقت که می‌بیند گزاره‌های علمی کم است، اعجاز علمی قرآن را زیر سؤال می‌برند. در حالی که ما باید این رویکرد را کلاً تغییر بدهیم و اعجاز علمی را از نو و با پر رنگ دیدن آن در عرصه علوم انسانی صورت‌بندی کنیم.

قنادی خاطرنشان کرد: در واقع اگر اعجاز علمی بخواهد مطرح شود، باید آن را فراتر از علوم طبیعی ببینیم؛ یعنی بدانیم که در علوم طبیعی ما یک سری اشارات داریم. بنابراین اعجاز علمی قرآن را محدود به علوم طبیعی نکنیم تا دچار مشکلات بعدی نیز نشویم.